

Németh Tamás 70 éves

Az évfordulók mérföldkövek minden ember és egyúttal minden közösség életében. Németh Tamás akadémikus, egyetemi tanár életútja, tevékenysége évtizedek óta meghatározó a magyar tudományosság, ezen belül az agrárium működésére.

Németh Tamás 1952. március 7-én született Szombathelyen. Gyermekkorát, így iskoláit is Vasváron, illetve Keszthelyen töltötte. Középiskoláit a keszthelyi Vajda János Gimnáziumban végezte, majd – a kor szokásának megfelelően – egyéves katonai szolgálatot követően tanulmányait a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemen folytatta. 1976-ban kitüntetéses agrárkémikus agrármérnöki, valamint növényvédelmi szakképesítésű diplomát kapott.

Az egyetem elvégzését követően a NEVIKI Mezőgazdaság Kemizálási Szolgálatánál vállalt állást, ahol tudományos segédmunkatársi munkakörben dolgozott. 1977-ben az akkori MÉM Növényvédelmi és Agrokémiai Központ megkeresésére a MÉM NAK Tápanyaggazdálkodási Osztályára került főmunkatársként. 1979-ben a Zala megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomáson folytatta munkáját agrokémiai csoportvezetői beosztásban.

1981–82-ben egyéves farmgyakorlaton vett részt az Egyesült Államokban, Oregon államban. Gyakorlati munkát végzett egy nagygazdaság termelési, gazdálkodási, növényvédelmi és agrokémiai feladatainak ellátásában. A külföldi munka a szakmai tapasztalatokon túl hozzájárult angol nyelvtudásához is.

1983-ban kezdte meg kutatómunkáját az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetében. Nyolc éven át különböző kutatói beosztásokban dolgozott az intézet izotóplaboratóriumában. 1991-től ellátta az intézet tudományos igazgatóhelyettesi beosztását, és egyúttal az Agrokémiai és Növény táplálási Osztály vezetését is.

Komoly szerepet vállalt a hagyományos agrokémiai kutatások mellett a talajokkal kapcsolatos környezetvédelmi kutatások, elsősorban a nitrát problémakör és a nehézfém szennyezések tanulmányozásában. 1997 és 2008 között az intézet igazgatója, 2008 és 2014 között két ciklusban a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt.

Tudományos pályafutását megszerzett fokozatai tükrözik. Egyetemi doktori értekezését „Az agrokemikáliák hatása néhány gyomnövény és kultúrnövény N-, P-, K-, Ca-, Mg- és Na-tartalmára tenyészedényes és kispárcellás kísérletekben” címmel készítette el és 1982-ben védte meg, *summa cum laude* minősítéssel, alma materében, a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemen. Kandidátusi értekezését „A nitrogénellátottság szerepe az őszi káposztarepce termesztésében” tárgykörében 1989-ben sikeresen megvédte, és elnyerte a mezőgazdasági tudomány kandidátusa címet. Az MTA doktora tudományos címet 1997-ben nyerte el „Talajaink szervesanyag-tartalma és nitrogénforgalma című dolgozatával”. Az MTA levelező tagjává 2001-ben, rendes tagjává 2007-ben választották.

Lényegében egész életpályája során végzett tudományos, illetve tudományszervezési munkát hazai és nemzetközi testületekben. MTA közgyűlési doktor képviselő volt 1995–2001 között. 2001-től egy cikluson át az MTA Élettudományi Kuratórium elnökhelyettese, 2002-től két cikluson át látta el az MTA Agrártudományok Osztálya elnökhelyettesi feladatkörét, majd 2014-től osztályelnöki pozícióját. 1990-től tagja az MTA Talajtani és Agrokémiai Bizottságának, illetve a bizottság jogutódának az MTA Talajtani, Vízgazdálkodási és Növénytermesztési Bizottságának. 2008-tól tagja és elnöke volt az MTA Környezettudományi Elnöki Bizottságnak. Jelenleg az MTA Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottság tagja.

Számos hazai tudományos szervezet és testület tagja. A teljesség igénye nélkül: tagja a Magyar Agrártudományi Egyesületnek, az Agrárkémikus Társaságnak, a Talajtani Társaságnak. Tagja, illetve tisztségviselője volt az elmúlt évtizedekben az agrár-, a környezetügyi, valamint az oktatási kormányzat szakmai és tudományos bizottságainak, testületeinek. A nemzetközi tudományos szervezetekben végzett tevékenységei közül kiemelendő az 1992–1997 közötti a CIEC ügyvezető főtitkári, majd 1997-től megválasztott főtitkári megbízatása. Az Agricultural Water Management Board tagja, az OECD nemzeti képviselője, a Nemzetközi Talajtani Társaság (ISSS, majd 1998-tól IUSS) tagja, valamint a társaság Magyar Nemzeti Bizottságának, valamint számos más testületnek tagja. Alapító tagja az Alpok-Adria Tudományos Együttműködésnek.

Aktív résztvevője a hazai agrár felsőoktatásnak, a szaktanácsadásnak, a tudományos továbbképzésnek és a doktori képzésnek. 1992-től címzetes egyetemi tanár, a Növény táplálási Kihelyezett Tanszék vezetője, illetve 1998-tól habilitált doktor a keszthelyi Pannon Agrártudományi Egyetemen. Csaknem mindegyik hazai agráregyetemi képzésben vállalt oktatási munkát, így Gödöllőn, Gyöngyösön, Debrecenben és Kaposváron, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem környezettudományi képzéseiben. Közreműködött számos külföldi egyetem (Riverside, USA; Gent, Belgium; Pretoria, Dél-Afrika és Palermo, Olaszország) nappali és doktori képzéseiben, illetve vállalt témavezetést.

Kutatói pályája során jelentős hazai (OTKA, OMFB, FVM, KTM, NKFP, JEDLIK) és nemzetközi (USDA-PSTC, INCO-COPERNICUS, EU FP6, FP7) kutatási témák vezetője és közreműködője volt, illetve jelenleg is résztvevője és irányítója ilyen projekteknek.

Aktív szerepet vállal a hazai és a nemzetközi tudományos folyóiratok szerkesztésében. Szerkesztőbizottsági tagja az Agrokémia és Talajtan folyóiratnak, a European Journal of Soil Science-nek, az Agricultural Water Management-nek. Főszerkesztője a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Országos Környezetvédelmi Program Kiadványoknak és a Scientia et Securitas tudományos folyóiratnak.

Tudományos elismerései: 1998-ban Westsik Vilmos díjat kapott. 1998-ban megválasztották a Svéd Királyi Mezőgazdasági és Erdészeti Akadémia külső tagjának. 2002-ben a Debreceni Egyetem, 2003-ban a Veszprémi Egyetem, majd 2009-ben a Corvinus Egyetem adományozott számára díszdoktori címet. 2008-ban FAO emlékéremmel, 2010-ben Széchenyi díjjal ismerték el munkásságát. A 2022. augusztus 20-i nemzeti ünnep alkalmából Magyar Érdemrend középkereszt (polgári tagozat) kitüntetésben részesült.

Publikációs teljesítménye kiemelkedő. Az MTMT adatbázisa a köszöntés megírásának időpontjában 738 közleményét tartja nyilván, melyek közül 43 könyv és könyvrészlet. Közleményeinek 2738 hivatkozása dokumentált.

Hetvenedik születésnapjára a szakmai közösség, a barátok, a tisztelők, a tanítványok nevében minden jót kívánunk.

Jolánkai Márton